

مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین (ع) در نبرد تنگه چزابه

اسماعیل خان احمدی^۱؛ محمدکاظم بصیرتی^۲؛ رضا زینعلی^۳

دریافت: ۱۴۰۱/۰۹/۰۷

پذیرش: ۱۴۰۱/۱۲/۰۹

چکیده

هدف پژوهش حاضر تعیین مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین (ع) در نبرد تنگه چزابه می‌باشد. این پژوهش با رویکرد کیفی و با روش تحلیل مضمون که در علوم انسانی کاربردهای زیاد دارد اقدام به جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل اطلاعات شده است. نوشتار حاضر از این جهت که با نگاهی ارزشی به موضوع می‌پردازد از حیث جهت‌گیری، کاربردی-توسعه‌ای و از حیث هدف اکتشافی و توسعه‌ای است؛ از آنجاکه تحقیق در سیستم دفاعی کشور استفاده می‌شود کاربردی است چون در این تحقیق به دنبال کشف مضامین از تجارب فرماندهان و کادر گردان هستیم از نوع اکتشافی است. جامعه آماری پژوهش مشتمل بر تجارب کادر گردان می‌باشد. مقاله حاضر با طرح این پرسش که مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین (ع) در نبرد چزابه کدام است؟ گردآوری شده است. در مبحث یافته‌های تحقیق شبکه مضامین خلاقیت با محوریت مضامین فراگیر ده‌گانه: «استفاده صحیح از زمین»، «تأمین»، «پشتیبانی متقابل»، «پدافند دورادور»، «پدافند در عمق»، «قابلیت انعطاف»، «استفاده از آفند در پدافند»، «پراکندگی»، «استفاده صحیح از زمین»، «طرح آتش» ترسیم شده است.

واژگان کلیدی: خلاقیت و نوآوری، گردان امام حسین (ع)، موفقیت، تنگه چزابه.

۱- استادیار دانشگاه افسری امام حسین (ع)

۲- استادیار دانشگاه افسری امام حسین (ع)

۳- دانشجوی دکترای مدیریت

مقدمه و بیان مسئله

دفاع مقدس از صفحات زرین تاریخ اسلام و از مقاطع سرنوشت‌ساز انقلاب اسلامی است که بر اساس آیه قرآن کریم که می‌فرماید: «يُرِيدُونَ لِيُطْفَئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَكَوْ كَرَهُ الْكَافِرُونَ» کافران می‌خواهند نور خدا را به (باد) دهان‌های خود خاموش سازند ولی خدا نور خود کامل گرداند هرچند کافران خوش نداشته باشند» (قرآن کریم، صف: آیه ۷) نظام سلطه و بعضاً دوستان جاهل همانند سایر وقایع تاریخ اسلام مصمم به تحریف و تخریب آن بودند؛ لذا حضرت امام (ره) در منشور روحانیت می‌فرمایند: «... من در اینجا از مادران و پدران و خواهران و برادران و همسران و فرزندان شهدا و جانبازان به خاطر تحلیل‌های غلط این روزها رسماً معذرت می‌خواهم و از خداوند می‌خواهم مرا در کنار شهدای جنگ تحمیلی ببذیرد. ما در جنگ برای یک لحظه هم نادم و پشیمان از عملکرد خود نیستیم. راستی مگر فراموش کرده‌ایم که ما برای ادای تکلیف جنگیده‌ایم و نتیجه فرع آن بوده است...» (صحیفه نور، ج ۲۱: ۲۸۷) یکی از مقاطع حساس این تاریخ سرافراز نبرد خونین تنگه چزابه در سال ۱۳۶۰ می‌باشد که دلاور مردان گردان امام حسین (ع) از تیپ ۱۴ امام حسین در اوج مظلومیت ولی مقتدر با الگوی از فرهنگ عاشورای حسینی مقاومت و حماسه کم‌نظیر آفریدند عظمت این حماسه بزرگ و کم‌نظیر را حضرت امام (ره) به‌عنوان یک معجزه الهی چنین ترسیم می‌فرمایند: «شما هم در این نبردهای بزرگی مثل ... تنگه چزابه ... کاری کردید که اعجاز بود؛ اعجاز بود از باب اینکه یک جمعیت کم با عده و عده کم و با ایمان بزرگ این اعجاز را آفریدند...» (امام خمینی (ره) ۱۳۶۰/۱۲/۱۸) تنگه چزابه یکی از پنج مسیر اصلی هجوم ارتش عراق به خوزستان بود. دو جاده نظامی در دو سوی آن قرار دارد؛ جاده‌ای در خاک ایران که چزابه را به فکه و جاده دیگری که در خاک عراق حلفائیه را به عماره وصل می‌کند. این تنگه از جنبه نظامی مهم و راهبردی محسوب می‌شود. (حبیبی، ۱۳۸۱: ۲۱) دو محور مواصلاتی فوق که همواره به دو هدف قاطع در عمق منطقه نبرد طرفین ختم می‌گردید حساسیت منطقه را برای طرفین متخاصم افزایش داد. بر این اساس ارتش بعث عراق در هنگام تجاوز به خاک جمهوری اسلامی ایران توان قابل‌ملاحظه‌ای به این محور جهت تصرف بستان و حرکت به سمت اهواز اختصاص داد.

با متوقف شدن ارتش بعث عراق در مناطق اشغالی و طراحی عملیات سپاه اسلام جهت آزادسازی مناطق اشغالی دومین عملیات غیر کلاسیک گسترده رزمندگان اسلام در منطقه عملیاتی بستان جهت آزادسازی شهر بستان و تصرف عارضه حساس تنگه چزابه صورت گرفت. با پایان یافتن عملیات طریق القدس و تحقق اهداف آن؛ سپاه اسلام به سرعت برای عملیات آفندی بعدی آماده گردید. ارتش بعث عراق به منظور جلوگیری از اجرای عملیات آفندی آینده اقدام به طراحی عملیات آفندی در تنگه چزابه نمود که فرماندهان و رزمندگان اسلام با توجه به آمادگی و قابلیت انعطاف بسیار خوب به سرعت در منطقه چزابه حضور یافتند و در یک نبرد کم نظیر تاریخ نظامی جهان قدرت هرگونه اقدامی را از دشمن متجاوز اخذ کردند نبرد فوق از چنان عظمت و جایگاهی در تاریخ نظامی جهان اسلام برخوردار بود که حضرت امام (ره) این نبرد را به عنوان یک اعجاز چنین تبیین می فرمایند: «... شما برادرها با قدرت ایمانی و با قدرت اسلامی این پیروزی ها را به دست آوردید، خصوصاً با این پیروزی اخیر تنگه چزابه به آنها فهمانید که افکار تان غلط بوده است و آرزوهایتان بر باد است. ... من در محضر خدای تبارک و تعالی به این پیروزی های شما که پیروزی هایی است که با تعهد اسلامی، برای اسلام است من افتخار می کنم. مباحثات می کنم به درگاه خدا که در یک همچو مقطع از زمان واقع شدم که جوانان ما این طور هستند...» (امام خمینی (ره) ۱۳۶۰/۱۲/۱۸) سرعت عمل فرماندهان، قابلیت انعطاف در تطبیق توان با تهدید، تخصیص مناسب به هر مرحله از نبرد، بهره گیری بهینه از وضعیت زمین، مدیریت بسیار مطلوب و سازنده در بهره گیری از زمان، شناخت کامل و جامع دب دشمن (گسترش، ترکیب و استعداد و فعالیت های اخیر و کنونی دشمن...) متوقف و دفع نمودن تک دشمن با توجه به شرکت گردان در یک نبرد نامتقارن تبیین کننده این واقعیت است که طراحان، هدایتگران و کنترل کنندگان عملیات در سطح راهبردی، عملیاتی و تاکتیکی و رزمندگان غیور شهادت طلب با بهره گیری از ظرفیت خلاقیت و نوآوری که زمینه ساز هماهنگی منسجم یگانی گردید با اراده آهنین و مدیریت مطلوب و کم نظیر زمان، زمین و توان چنان تخصیصی به مراحل مختلف دادند که مضاف بر تحمیل شکست بی نظیر به ارتش بعث عراق الگوی نبرد عاشورای را برای مقاطع مختلف رزم ارائه نمودند گردید از سویی دستاورد این مقطع دفاع مقدس یعنی تحقق اهداف عملیات در

حداقل زمان، با حداقل تلفات و حداقل توان تبیین کننده این واقعیت است که با عملیات ترکیب بالاترین استانداردهای نظامی با ظرفیت خلاقیت و نوآوری و ترکیب و تلفیق آن شاخص‌های میل به پیروزی شکل گرفت است؛ لذا نوشتار حاضر بر آن است که با یک روش علمی مضامین خلاقیت و نوآوری سطوح مختلف فرماندهی گردان امام حسین (ع) که این حماسه بی‌نظیر را محقق ساخت را احصاء و تدوین نماید.

با توجه برتری آتش، برتری تحرک، برتری هوایی و در مجموع برتری تاکتیک، تکنیک و تکنولوژی در آن عملیات که به جرأت می‌توان گفت کم‌نظیرترین عملیاتی که دشمن این حجم آتش را بر روی مواضع رزمندگان اسلام برای ایجاد رخنه اجرا نمود؛ اما با لطف و عنایت الهی و ترکیب صحیح و به‌موقع عوامل فیزیکی غیر فیزیکی و برتر ساز توان رزم توسط هدایتگران صحنه نبرد دشمن هیچ‌گونه دستاوردی نداشت. با توجه به دستاورد فوق و تجارب گران‌بهای رزمندگان اسلام در آن عملیات حال با این پرسش مواجه هستیم مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین (ع) در نبرد چزابه کدامند؟ از نظر محقق ابهام در مصادیق و مضامین خلاقیت و نوآوری گردان نوپا و کم‌تجربه امام حسین (ع) و آن موفقیت بی‌نظیر، مسئله مهمی است که باید با شیوه علمی موردبررسی قرار گیرد؛ لذا برای ارائه پاسخی علمی و مستدل به سؤال تحقیق و شناسایی و تعیین مضامین خلاقیت و نوآوری گردان در تحقق اهداف از روش تحلیل مضمون با رویکرد آمیخته کیفی (مصاحبه) و کیفی که در علوم انسانی کاربرد گسترده‌ای دارد بهره‌گیری شد تا با عنایت الهی الگوی کاربردی برای نبرد احتمالی آینده رزمندگان اسلام ترسیم نماید.

اهداف، سؤال و متغیرها

این پژوهش درصدد بررسی، استخراج و شناخت مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر موفقیت رزمندگان گردان امام حسین (ع) در نبرد عاشورایی تنگه استراتژیک چزابه است. در واقع پاسخ به این سؤال که مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین (ع) در نبرد چزابه کدامند؟ ما را به هدف مورد اشاره رهنمون سازد. متغیر مستقل پژوهش موفقیت گردان امام حسین (ع) در پدافندی منطقه‌ای تنگه چزابه و مضامین خلاقیت و نوآوری

متغیر وابسته می‌باشد.

اهمیت و ضرورت تحقیق

- تعیین نقاط قوت نظام اسلامی در عبور از تنگناها؛
- تبیین مظلومیت و اقتدار نظام اسلامی؛
- تبیین بخشی از افتخارات رزمندگان اسلام در دفاع مقدس؛
- تبیین ابعاد خودباوری و اعتماد به نفس؛
- شناخت نسبت به ظرفیت ملت ایران در تحقق امورات ناشدنی؛
- تبیین ظرفیت‌های جهاد در نزول برکات الهی.

مفهوم شناسی:

خلاقیت و نوآوری: از این واژه صاحب‌نظران تعاریف متفاوتی ارائه نموده‌اند که به چند تعریف اشاره می‌شود. لاک معتقد است خلاقیت عبارت است از: «قدرت بخشیدن به مجموعه‌ای منظم (ترکیب جامع) از عناصر طبیعی که پیش‌ازاین موجود نبوده است» (لاک ۱۹۹۴: ۱۵۱) کینگ دیگر صاحب‌نظر این حوزه معتقد است خلاقیت عبارت است از: «فرایندی که طی آن فرد راه‌حل جدید و مناسبی را درباره مشکل مربوط به کار ابداع کند» (کینگ، ۱۹۹۴: ۸۳)؛ به عبارتی دیگر به پیگیری توانایی‌های ذهن برای ایجاد یک فکر یا مفهوم جدید (کایزر، ۱۹۶۸: ۴) در این پژوهش که در صدد ترسیم زوایای کوچک از آن نبرد حماسی با آن انسان‌های الهی است با توجه به مباحثی چون تجربه و دانش نظامی اندک طراحان و هدایت‌گران یگان، عدم تقارن رزم طرفین (برتری هوای، تحرک، آتش دشمن) پیچیدگی‌های وضعیتی چون وضعیت زمین، محدودیت زمان، محدودیت منابع (زمان، توان، پشتیبانی‌ها) خلاقیت عبارت است از تفکری مدبرانه منبعث از نگرشی عالمانه که منتج به راه‌کاری پیش‌برنده و پیش‌رونده گردید (محقق).

گردان امام حسین (ع): اولین گردان رزمی شهرستان شهرضا است که پس از پیروزی رزمندگان اسلام در عملیات طریق‌القدس به استعداد ۲۸۰ نفر از پاسدار و بسیجیان برای شرکت در عملیات آفندی به جبهه‌های جنوب اعزام و به‌عنوان سازمان رزم تیپ ۱۴ امام

حسین (ع) در پادگان دوکوهه مستقر گردید بر اساس تدبیر شهید خرازی فرمانده تیپ امام حسین (ع) گردان پس از استقرار در پادگان دوکوهه به فرماندهی شهید سید ابراهیم میرکازی و جانشینی شهید رضا قانع گردان به شرح زیر سازمان‌دهی گردید: الف) گروهان حضرت ابوالفضل به فرماندهی شهید رضا هاشمیان شامل سه دسته رزمی، گروهان یامهدی (عج) به فرماندهی شهید سیف‌الله حیدرپور شامل سه دسته و گروهان یا زهرا (س) به فرماندهی سید نورالدین بحرینی سه دسته رزمی سازمان‌دهی گردید. فرماندهان گردان بر اساس راهبرد ابلاغی حضرت مبنی بر اینکه: «...فَخُذُوا لِلْحَرْبِ أُهْبَتَهَا وَاعِدُوا لَهَا عُدَّتَهَا فَقَدْ شَبَّ لَطَاهَا وَعَلَا سَنَاهَا وَاسْتَشْعِرُوا الصَّبْرَ فَإِنَّهُ أَدْعَى إِلَى النَّصْرِ» ترجمه: برای جنگ آماده شوید و سازوبرگ نبرد مهیا دارید که آتش جنگ افروخته شده و شعله آن بالا گرفته است...» (دشتی، ۱۳۹۴، خطبه ۲۶: فراز ۵) با یک برنامه آموزشی مدبرانه و کارآمد به سرعت و با انگیزه الهی بر مبنای راهبرد ابلاغی حضرت امیر (ع) که چنین ابلاغ شده: «...حَمَلُوا بِصَائِرِهِمْ عَلَى أَسْيَافِهِمْ - بصیرت‌هایی (بینش‌های) خود را بر شمشیرها بنشانید» (شیروانی، ۱۳۹۱: خطبه ۱۵۰) در حداقل زمان موفق به نهاده‌ن نمودن سازمان رزم قرآن کریم مبنی بر «...صَفَا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ...» جهت محقق نمودن راهبرد الهی: «...تُرْهَبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ...» گردید. با توجه به تک مختل‌کننده عراق در تنگه چزابه برای تصرف مجدد بستان و انهدام توان دفاعی نظام جمهوری اسلامی به‌منظور ممانعت از اجرای عملیات آفندی آینده، بر اساس ابلاغ شهید خرازی به گردان امام حسین (ع) مبنی بر اجرای عملیات پدافند منطقه‌ای در تنگه استراتژیک چزابه به‌سرعت در منطقه مستقر و در یک نبرد عاشورایی با شدیدترین، سخت‌ترین و بی‌نظیرترین آتش‌ها به مدت ۹ روز در یک حماسه اعجاز‌انگیز بار دیگر شعار فرهنگ عاشورای خون بر شمشیر پیروز است را به منصفه ظهور رساند و ارتش بعث عراق را در دستیابی به اهدافش ناکام گذاشت.

پدافند منطقه‌ای: یک نوع پدافند است که حداکثر تلاش عناصر مانور و آتش در درجه یکم به‌منظور نگهداری و حفظ زمین بخصوص در لجن^۱ بکار گرفته می‌شود. در این نوع

^۱ لجه جلو منطقه نبرد

پدافند فرمانده در نظر دارد درگیری قطعی را در جلو منطقه نبرد (لجمن) بپذیرد (هیچ گونه رخنه‌ای قابل قبول نمی‌باشد) (دانشگاه امام حسین (ع)، ۱۳۷۶: ۹۱) تیپ ۱۴ امام حسین (ع) مأموریت فوق را به گردان امام حسین (ع) چنین ابلاغ نموده:

گردان امام حسین (ع) از ساعت ۷۰۳۰ دوازدهم بهمن ماه ۱۳۶۰ با تعویض در خط گردان امیرالمؤمنین (ع) و امام حسن (ع) از مختصات (****) تا مختصات (****) پدافند و رخنه دشمن در تنگه چزابه را سد نماید. (بحرینی، ۱۴۰۱: مصاحبه) منظورهای عملیات فوق چنین تبیین شده:

(الف) ممانعت از ورود دشمن به شهر استراتژیک بستان؛

(ب) فرصت سازی برای مهیا کردن یگان‌های برای عملیات آفندی آینده؛

(ج) انهدام و به دام انداختن نیروهای دشمن؛

(د) تضعیف توان دشمن با وارد نمودن آن به یک رزم تحمیلی.

پیشینه تحقیق: پیشینه تحقیق با دو رویکرد تحلیل مضمون و خلاقیت در رزم در دفاع

مقدس به شرح زیر می‌باشد:

(الف) پیشینه تحقیق با رویکرد تحلیل مضمون به شرح جدول ۱ می‌باشد:

جدول ۱- پیشینه تحقیق با رویکرد تحلیل مضمون

عنوان تحقیق	نویسندگان	اهداف تحقیق
تحلیل مضمون محتوای «مردم» در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	جاویدی و بهروزی لک	در این مقاله که با روش کیفی تحلیل مضمون و نرم افزار MAXQDA صورت گرفته ۲۶۲۰۹ گویه مرتبط با مردم و ملت از پیام‌ها و سخنرانی‌های احصاء؛ در نظر حضرت امام (ره) ملت و مردمی که برخوردار از آگاهی سیاسی، بصیرت و بینش اجتماعی هستند. برای نظام اسلامی میزان و معیار عمل و تصمیم‌گیری می‌باشند.
تحلیل مضمون «اعتماد» در اندیشه امام خامنه‌ای	درخشه و همکاران	در این پژوهش سه مضمون اصلی و فراگیر در اندیشه رهبر معظم انقلاب که عبارتند از: «اعتماد متقابل است»، «اعتماد عمومی ضروری است»، «کاهش اعتماد موجب

زوال نظام سیاسی است»		
در این اثر با استفاده از روش ترکیبی، مطالعه جامع در کتاب شریف نهج البلاغه ۴۸ مضمون پایه و شش مضمون سازمان دهنده با عناوین خدامحوری، عدالت محوری، معرفت، درایت، قوت و سلامت را از متن استخراج و بر اساس تکنیک ISM الگوی شایستگی‌های منابع انسانی ارائه شده است.	احمدی و همکاران	طراحی و الگوی مفهومی شایستگی‌های منابع انسانی در نهج البلاغه با استفاده از تکنیک تحلیل مضمون و ISM
در این اثر «تحلیل مضمون و شبکه مضامین روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌های کیفی» تعیین شده. در اثر فوق با ارائه مثال‌ها و تشریح ابعاد و زوایای موضوع، گام‌های روش تحلیل مضمون به‌عنوان نتایج تحقیق تبیین شده است.	عابدی جعفری و همکاران	تحلیل مضمون و شبکه مضامین
با استفاده از روش تحلیل مضامین پنج مضمون عمق‌بخشی خارجی، عمق بخش داخلی، مقابله با تهدیدات سخت، مقابله یا تهدیدات نیمه سخت و تهدیدات نرم به‌عنوان مضامین فراگیر تعیین شده است.	خان احمدی	تحلیل مضمون چشم‌انداز انقلاب اسلامی در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)
در این اثر محققین پس از ارائه تعاریفی از مدیریت سیاسی و مدیریت جهادی با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون و مطالعه اکتشافی در بیانات امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) الگوی بایسته مدیران سیاسی جهادی با دو رویکرد سیاسی اعتقادی با ۲۲ فراگیر ترسیم شده است.	یوسفی و اکبری	تبیین بایسته‌های مدیران سیاسی مبتنی بر رهیافت مدیریت جهادی با روش تحلیل مضمون

ب) پیشینه تحقیقات با موضوع دفاع مقدس: با مطالعات اکتشافی مشخص گردید تحقیقی با مضامین خلاقیت مؤثر در موفقیت گردان در رزم در دفاع مقدس صورت نگرفته است؛ اما دو موضوع دفاعی با روش تحلیل مضمون به شرح جدول ۲ می باشد:

جدول ۲- روش تحلیل های مضمون با رویکرد دفاعی

عنوان تحقیق	نویسندگان	هدف تحقیق
تحلیل مضمون ساخت درونی قدرت نیروهای مسلح برای جنگ آینده از دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا و با بهره گیری از تحلیل مضمون، چهار مضمون قابلیت سازی، عزم راسخ و اتحاد ملی، قدرت نظامی دانش محور و قدرت معنوی ولایت محور را به عنوان مضامین فراگیر ارائه نموده است.	قاضی میرسعید و همکاران	این تحقیق با هدف تبیین ساخت درونی قدرت نیروهای مسلح برای جنگ آینده از دیدگاه فرماندهی معظم کل قوا و با بهره گیری از تحلیل مضمون، چهار مضمون قابلیت سازی، عزم راسخ و اتحاد ملی، قدرت نظامی دانش محور و قدرت معنوی ولایت محور را به عنوان مضامین فراگیر ارائه نموده است.
تحلیل مضمون تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی در اندیشه دفاعی فرماندهی کل قوا (مدظله العالی) و با بهره گیری از تحلیل مضمون، پنج مضمون تهدیدات متصور، عمق بخشی داخلی، عمق بخشی خارجی، انتظارات و ظرفیت های ملی، تکلیف محوری به را به عنوان مضامین فراگیر ارائه نموده است	خان احمدی	این تحقیق با هدف تبیین تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی در اندیشه دفاعی فرماندهی کل قوا (مدظله العالی) و با بهره گیری از تحلیل مضمون، پنج مضمون تهدیدات متصور، عمق بخشی داخلی، عمق بخشی خارجی، انتظارات و ظرفیت های ملی، تکلیف محوری به را به عنوان مضامین فراگیر ارائه نموده است

روش شناسی:

الف) روش تحقیق:

تحلیل مضمون^۱: روشی برای شناخت تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده های کیفی است. این روش، فرآیندی است برای تحلیل داده های متنی است و داده های پراکنده و متنوع را

^۱ Thematic Analysis

به داده‌های غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (براون و کلارک^۱، ۲۰۰۶: ۸۰) مضامین سه دسته‌اند (الف) مضامین پایه^۲ (کدها و نکات کلیدی موجود در متن) (ب) مضامین سازمان‌دهنده^۳ (مقولات به‌دست‌آمده از ترکیب و تلخیص مضامین پایه) و (ج) مضامین فراگیر^۴ (مضامین عالی در برگیرنده اصول حاکم بر متن به‌عنوان یک کل). با تحلیل مضامین، شبکه‌ای از مضامین ایجاد می‌شود و در نهایت با تحلیل آن‌ها مفاهیم کلیدی، استخراج و مدل تبیین می‌گردد (آتراید و استیرلینگ^۵، ۲۰۰۱: ۳۹۵) تحلیل مضامین به سه روش قالب مضامین، ماتریس مضامین و شبکه مضامین مطابق با جدول ۳ انجام می‌شود که در این تحقیق از روش شبکه مضامین استفاده شده است.

جدول ۳- روش تحلیل‌های مضمون (قاضی میرسعید، ۱۳۹۶: ۸۳)

روش	شرح	ارائه دهنده روش
قالب مضامین	در تحقیقاتی که تعداد متون و داده‌های آن زیاد باشد (ده تا سی منبع) به کار می‌رود.	کینگ و هوراکز ^۶ (۲۰۱۰)
ماتریس مضامین	جهت مقایسه مضامین با یکدیگر و یا مقایسه مضامین در منابع داده‌ها استفاده می‌شود.	مایلز و هابرم ^۷ (۱۹۹۴)
شبکه مضامین	شبکه مضامین نقشه‌ای شبیه تارنما به‌مثابه اصل سازمان دهنده و روش نمایش‌دهنده عرضه می‌کند.	آتراید و استیرلینگ (۲۰۰۱)

مطابق با تعریف شیخ‌زاده و همکارانش شبکه مضامین بر اساس روندی مشخص پایین‌ترین سطح قضایای پدیده را از متن بیرون می‌کشد (مضامین پایه) سپس با دسته‌بندی این مضامین پایه‌ای و تلخیص آن‌ها به اصول مجردتر و انتزاعی‌تر دست پیدا می‌کند (مضامین سازمان‌دهنده)؛ در قدم سوم این مضامین عالی در قالب استعاره‌های اساسی گنجانده‌شده و

¹ Braun & Clarke

² Basic Themes

³ Organized Themes

⁴ Overarching Themes

⁵ Attride & Stirling

⁶ King & Horrocks

⁷ Miles & Huberman

به صورت مضامین حاکم بر کل متن در می آید (مضامین فراگیر)؛ سپس این مضامین به صورت نقشه ای شبیه تارنما، رسم و مضامین برجسته هر یک از این سطح همراه با روابط میان آنها نشان داده می شود و بر وابستگی و ارتباط متقابل میان شبکه تأکید شود (قاضی میرسعید، ۱۳۹۶: ۸۳) سه بخش اصلی شبکه مضمونی به شرح جدول زیر می باشد.

جدول ۴- مراحل تنظیم شبکه مضمونی (آتراید و استیرلینگ، ۲۰۰۱: ۳۹۲)

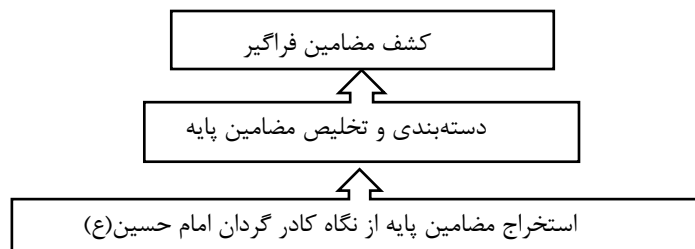
مرحله تحلیلی	گام	اقدام
الف) تجزیه و تحلیل متن	گام اول: کدگذاری	تهیه یک چارچوب کدگذاری تجزیه متن به بخش های کوچک تر با استفاده از چارچوب کدگذاری
	گام دوم: تعریف مضامین	استخراج مضامین از بخش های کدگذاری شده متن تصحیح مضامین
	گام سوم: ساختن شبکه مضمونی	منظم کردن یافتن مضامین بازبایی مضامین پایه ای برای یافتن مضامین سازمان دهنده استخراج مضمون (مضامین) فراگیر ترسیم شبکه های مضمونی
ب) کشف متن	گام چهارم: توصیف و کشف شبکه های مضمونی	توصیف شبکه کشف شبکه
	گام پنجم: خلاصه کردن شبکه های مضمونی	خلاصه کردن شبکه های مضمونی
ج) یکپارچه سازی کشف ها	گام ششم: توصیف الگوها	توصیف الگوها

الف) نوع و روش تحقیق: این تحقیق کیفی و از حیث جهت‌گیری، کاربردی-توسعه‌ای و از حیث هدف اکتشافی و توسعه‌ای است؛ زیرا با نگاهی ارزشی به موضوع می‌پردازد. از آنجاکه تحقیق در حوزه نبرد عاشورایی صورت می‌گیرد و در سیستم دفاعی کشور قابلیت تعمیم الگوسازی دارد کاربردی است و چون در این تحقیق به دنبال کشف مضامین شاخص‌های خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان از نگاه کادر گردان امام حسین (ع) در دفع پاتک دشمن و شیوه حفظ تنگه استراتژیک جزایه به‌عنوان الگوی کاربردی برای آینده هستیم از نوع اکتشافی است.

ب) جامعه و قلمرو تحقیق: جامعه آماری و قلمرو پژوهش مشتمل بر نقطه نظرات کادر گردان امام حسین (ع) پیرامون شاخص‌های خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان در دفع تک دشمن در بهمن‌ماه ۱۳۶۰ در تنگه جزایه بوده است. در تعیین‌روایی، تعداد ۱۰ نفر از خبرگان نظامی به‌صورت هدفمند انتخاب شدند.

ج) روش جمع‌آوری داده‌ها: داده‌ها با استفاده از روش کتابخانه‌ای و فیش‌برداری با مصاحبه از کادر گردان پیرامون شاخص‌های خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان در دفع تک دشمن در تنگه جزایه جمع‌آوری شده است.

د) روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها: ارائه نتایج منسجم در تحلیل کیفی و به‌خصوص در این پژوهش مستلزم حفظ و ارائه روند تولید مبتنی بر روش ترکیب منتخب است؛ لذا در این قسمت هر مرحله مطابق مضمون آتراید-استیرلینگ، از نقطه نظرات چند نفر از فرماندهان و کادر گردان امام حسین (ع) شاخص‌های خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان در دفع تک دشمن در تصرف مجدد شهر بستان انتخاب شده است. جهت‌شناسی و کشف مضامین نقطه نظرات فرماندهان از روش تحلیل مضمون که در تحقیقات کیفی کاربرد گسترده‌ای دارد و شرح آن در بیان نظری تحقیق آمده؛ استفاده شده است. الگوریتم پژوهش به شرح زیر می‌باشد:

شکل ۱- الگوریتم تحقیق مطابق با شکل مضمون آتراید-استیرلینگ (نگارنده: ۱۳۹۹)

مرحله یکم (گام یکم و دوم): بر اساس الگوریتم تحقیق در گام یکم، با مطالعات اکتشافی (مصاحبه با چند نفر از کادر گردان امام حسین (ع) در تنگه چزابه) نقل مرتبط با شاخص‌های خلاقیت مؤثر در موفقیت گردان در مأموریت محوله (ممانعت از تصرف مجدد شهر بستان توسط ارتش بعث عراق) احصاء گردید سپس بر اساس گام دوم الگوریتم، نقل‌قول‌ها مضمونی به مضامین پایه تبدیل گردید. فرایند صورت گرفته دو گام مرحله یکم به شرح جدول ۵ می‌باشد.

جدول ۵- تبدیل نقل‌قول به مضامین پایه‌ای

شناسه	برداشت از متن (نقل‌قول)	مضمون پایه‌ای
بحرینی ۱۴۰۱: مصاحبه	نظر به شناختی که رزمندگان اعم از فرمانده و تک‌ور نسبت به منطقه و حساسیت آن برای دشمن و خودی داشتند. پس از اعزام به منطقه به بهترین شکل مهم‌ترین مواضع را برای کنترل حرکات دشمن شناسایی و در آن مستقر شدند همچنین خدمه سلاح‌ها اعم از مستقیم زن و منحنی زن قسمت‌های از زمین را به‌عنوان موضع انتخاب کردند که از آن مواضع بتوانند هرگونه حرکت دشمن را به سمت مواضع خودی متوقف، دفع و منهدم نمایند.	شرایط و مواضع مناسب جهت کنترل و انهدام دشمن
بحرینی، ۱۴۰۱: مصاحبه	نظر به حجم آتش و دیدگاه‌هایی که دشمن برای انهدام مواضع رزمندگان اسلام در منطقه ایجاد کرده بود رزمندگان به‌عنوان یک تکلیف شرعی در عقل جمعی تلاش نمودند که مواضعی را انتخاب کنند که با حداقل امکانات بتوانند خود را از آتش دشمن ایمن و از کنترل دیدگاه دشمن حفظ نمایند اقدام فوق چنان متبحرانه صورت گرفت که تلفات با توجه به حجم آتش بسیار پایین قابل‌قبول بود براساس استراق صورت گرفته دیده بانان دشمن به‌سختی قادر به شناخت مواضع رزمندگان بودند.	ایجاد بهترین شرایط جهت حفظ توان رزم و کاهش تلفات
آقای ۱۴۰۱: مصاحبه	فرماندهان گروهان‌ها با توجه شناخت نسبت به برتری تحرک و آتش دشمن تلاش نمودند با بهره‌گیری از وضعیت زمین و ترکیب	کُند متوقف و دفع کردن حرکات دشمن به سمت

مواضع خودی	آن با اقدامات فیزیکی هر گونه حرکت دشمن به سمت مواضع نیروهای خودی را کند متوقف و دفع نمایند که این مهم به بهترین شکل صورت گرفت و دشمن در چند تک محدود خود موفق به هیچ رخنه‌ای در مواضع رزمندگان اسلام نگردید.	
حفظ نقاط مهم و حیاتی تنگه منتهی به شهر بستان	نظر به توجه کادر گردان نسبت اهداف و حرکات دشمن در منطقه (تصرف مجدد شهر بستان) و حجم آتش دشمن روی بعضی از مواضع رزمندگان اسلام در چند روز قبل که تبیین‌کننده مهم بودن بخشی از منطقه برای دشمن به منظور تصرف مجدد شهر بستان بود، نقاط حساس و مهم منطقه تعیین و بهترین، کارآمدترین پرسنل، تیم‌ها و تجهیزات به نقاط فوق اختصاص یافت مضاف بر موارد فوق فرمانده گردان گروهان حضرت ابوالفضل (ع) را موظف نمود به عنوان احتیاط گردان علاوه بر سایر مأموریت واگذاری آماده دفع تک دشمن در زمان و مکان باشد که با عملیاتی شدن دو اقدام فوق، دشمن در دو تک محدود بدون هیچ دستاوردی متحمل تلفات سنگین گردید.	بحرینی، ۱۴۰۱: مصاحبه
شناسی و کنترل مسیر تک دشمن به سمت مواضع خودی	نظر به شناخت کادر گردان نسبت رسته دشمن و تحرکات او در چند روز قبل و نقش زمین منطقه در موفقیت و شکست او مسیرهای مهم را شناسایی و تلاش نمودند به بهترین شکل حرکات دشمن در مسیرهای فوق را کنترل و منهدم نمایند. براساس تدبیر و خلاقیت فوق مسیرهای فوق به بهترین وجه شناسی و با بهترین و بیشترین توان کنترل گردید.	عابدی، ۱۴۰۱: مصاحبه
ایجاد عناصری در نقاط حساس برای جلوگیری از غافلگیری	فرمانده گردان در شور ستادی گردان با توجه به راه کارهای احتمالی دشمن فرماندهان گروهان‌ها را موظف به رعایت هوشیاری نمود. نظر به تعهد و احساس مسئولیتی که رزمندگان بر عهده داشتند با توجه به شکل زمین، بُرد وسایل ارتباطی و تحرکات دشمن هر گروهان عناصری را به صورت تیم (چهار نفره) در نقاط حساس ایجاد نمودند که این مهم یگان را در مقابل عملیات جاسوسی، خرابکاری و تک ایزایی دشمن به بهترین شکل حفظ نمود.	جاوری، ۱۴۰۱: مصاحبه

مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین(ع) در نبرد تنگه چزابه

فعالیت‌های اطلاعاتی و ضد اطلاعاتی	با بهره‌گیری از عملیات گشت زنی و حساسیت عناصر در خط نسبت به تحرکات دشمن، عملیات اطلاعات تاکتیکی رایج امروز با محوریت جانشین گردان شهید قانع طراحی و اجراء گردید، این فعالیت اطلاعاتی همواره آمادگی یگان را در مقابل تحرکات دشمن حفظ و ارتقا می‌بخشید از سوی با رعایت اقدامات تأمینی یگان موفق گردید هرگونه عملیات اطلاعاتی دشمن را خنثی نماید قرائن و شواهد دو فعالیت فوق دفع چند تک دشمن با حداقل تلفات، در حداقل زمان با حداقل امکانات بود.	تاکتی، ۱۴۰۱: مصاحبه
هم‌رنگ شدن تجهیزات و مواضع با وضعیت منطقه	نظر به نقش پنهان شدن از دید دشمن در حفظ تمامیت نیروها و توان رزم یگان؛ شهید میرکاظمی فرمانده گردان پس از شرکت در شور ستادی و اشرافیت نسبت به وضعیت منطقه عملیات (جو، زمین و دشمن) فرماندهان را موظف به رعایت نکات مهم جهت هم‌رنگ شدن با زمین منطقه نمود نظر به ابلاغ فوق به عنوان تکلیف الهی رزمندگان به محض استقرار در مواضع به سرعت باتوجه به توان، تجربه و منابع به سرعت کلیه مواضع را با منطقه هم‌رنگ، عملیات اطلاعاتی دشمن را خنثی نمودند.	قدمی، ۱۴۰۱: مصاحبه
اجرای آتش‌ها براساس تقدمها و شرایط	نظر به تجارب اندک و اطلاعات نسبت راه کار احتمالی دشمن و اهداف پاتک او و نقشی که کنترل آتش‌ها در حفظ توان رزم و حفظ دور عملیات داشت فرمانده گردان، با کنترل آتش‌های در اختیار که شامل سلاح‌های سبک در خط و خمپاره اندازها بود با یک برنامه منطقی و منظم به صورتی آتش‌ها را ساماندهی کرد که مضاف بر اجرای آتش مؤثر؛ عملیات دیده‌بانی دشمن خنثی گردید از سوی دیگر نظر به محدودیتی مضاعفی که جنس زمین (رملی) تحرک داشت اما خدمه خمپاره اندازها با ثبت تیر در چندی موضوع به سرعت مواضع را تغییر می‌دادند دو اقدام فوق در جلوگیری از غافلگیر شدن و حفظ توان رزم یگان بسیار مثمر ثمر بود.	بحرینی، ۱۴۰۱: مصاحبه
هم‌هنگی رده مقدم با آتشها جهت انهدام	باتوجه به تحرکات دشمن بر روی مواضع یگانهای قبل و تلفاتی که از این ناحیه متحمل شده بود و توجیهات فرمانده یگان مستقر	آقایی، ۱۴۰۱: مصاحبه

دشمن قبل از رسیدن به خط	برای کادر گردان؛ نظر به تجهیزات، تواناییها، تخصص افراد و شکل زمین عناصر رده مقدم و سلاح‌های منحنی‌زن چنان روی زمین گسترش یافتند که با پشتیبانی متقابل بسیار خوب عناصر از همدیگر، دشمن در چند تک محدود با تحمل تلفات سنگین محبور به عقب نشینی گردید.	
پوشش مناطق باز با ترکیب موانع مصنوعی (جنس رملی منطقه) اقدامات فیزیکی	هرچند امکانات واگذاری متناسب با نیاز منطقه جهت ساماندهی یک پدافند مطلوب نبود اما با روحیه جهادی و احساس تکلیفی که در سطوح مختلف گردان وجود داشت از منابع موجود به بهترین شکل استفاده و با ترکیب موانع مصنوعی و طبیعی یگان موفق شد شکاف بین دسته‌ها و گروهان‌ها در خط را پوشش دهد و از غافلگیر شدن یگان ممانعت به عمل آورند.	بحرینی، ۱۴۰۱: مصاحبه
اجرای ثبت تیر روی دشمن که درصدد اجرای آفند می باشد	نظر به وضعیت زمین منطقه که پشتیبانی یگان‌ها از همدیگر را مشکل ساخته بود فرمانده گردان با جمع‌بندی نظرات کادر؛ فرماندهان سلاح‌های منحنی زن را موظف نمود با بهره‌گیری مطلوب از آتش‌ها ضعف و نقیصه فوق به سرعت مرتفع نمایند که بر اساس شنود عناصر مخابرات این مهم به نحوه مطلوب اجرا شده بود.	صدری، ۱۴۰۱: مصاحبه
بهره گیری از عنصر کشتی جهت پوشش شکاف بین دسته‌ها و گروهانها در خط	با توجه به جناح راست یگان که هیچ یگانی مستقر نبود و زمینه مانور احاطه یک طرفه را برای دشمن مهیا ساخته بود فرمانده گردان، یگان احتیاط و گروهان در خط در مواضع سمت راست را موظف نمود که به صورت مداوم و مستمر تیم‌های گشتی را سازمان‌دهی و اعزام نمایند که فرمان شهید میرکازمی به عنوان تکلیف الهی با توجه به روحیه، انگیزه، شجاعت و شهامت رزمندگان از همان شب طراحی و اجرا گردید و از غافلگیری شدن یگان ممانعت به عمل آورد.	قدمی، ۱۴۰۱: مصاحبه
متوقف دفع کردن و بیرون راندن دشمن با یگان در خط	با توجه به لبه جلو منطقه نبرد (لجمن) که تبیین‌کننده حرکات دشمن بود با تعیین دو گروهان در خط گروهان؛ یکم به فرماندهی سردار شهید حیدرپور در راست و گروهان دوم به فرماندهی سید نورالدین بحرینی در چپ به سرعت مواضع سدکننده دسته‌ای	حمیدی، ۱۴۰۱: مصاحبه

مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین(ع) در نبرد تنگه چزابه

	جهت متوقف کردن، دفع کردن و بیرون راندن و انهدام دشمن طراحی ایجاد و فعال گردید استقرار نیروی چنان متبحرانه، با ظرافت و دقت عمل صورت گرفت که هرگونه حرکت دشمن در همان ابتدا منهدم می گردید. این مهم با توجه آنکه همواره برتری توان رزم فیزیکی، تحرک و آتش با دشمن بود جزء عنایات الهی تلقی می شد.	
مقابله با هلی برن دشمن در منطقه عقب	مضاف از تخصیص توان مناسب به یگان در خط که بخش قابل ملاحظه از توان گردان را به خود اختصاص داده بود. بر اساس قرائن و شواهد و شکل زمین منطقه و گسترش نیروهای خودی در منطقه فرماندهان احتمال مانور احاطه توسط دشمن را دور از انتظار نمی دیدند؛ لذا با توجه راه کار احتمالی دشمن و توان موجود، گروهان احتیاط به فرماندهی شهید هاشمیان موظف گردید که مضاف از سایر وظایف محوله دسته های در اختیار را علاوه بر اشغال عوارض حساس در عقب؛ آماده مقابله با هلی برن دشمن نمایند که آن فرمانده مجاهد و دلاور با توجه اعتماد، اعتبار و اقتداری که بین بسیجیان و فرماندهان دسته ها داشت به بهترین شکل مأموریت محوله را اجرا نمود.	جاوری، ۱۴۰۱: مصاحبه
مقابله با عملیات اطلاعاتی، نفوذ و خرابکارانه دشمن	مسئول اطلاعات تیپ در توجیه ستادی گردان یکی از راه کارهای احتمالی دشمن را با توجه به جنبه های تاکتیکی زمین عملیات اطلاعاتی، نفوذ و اقدامات خرابکارانه جهت ضعف روحیه رزمندگان اسلام و تأخیر در پشتیبانی ها و جمع آوری اطلاعات تعیین نمود و از فرمانده گردان درخواست کرد که مضاف بر سایر وظایف نسبت به مقابله با راه کار احتمالی فوق توسط دشمن تدابیر لازم را به عمل آورند. بر این اساس فرمانده گردان کادر گردان را موظف به رعایت تأمین ارتباطات، گشت نامنظم، استراق مداوم دشمن و هوشیاری پست ها نمود که به لطف الهی با رعایت اقدامات فوق دشمن قار به هیچ اقدامی نگردید.	صدری، ۱۴۰۱: مصاحبه
استقرار نیروهای رزمی در خط مقدم	گروهان های در خط با توجه به نوع سلاح و تهدید دشمن با ترمیم و تکمیل مواضع یگان های قبل در اسرع وقت و مواضع سد کننده	رهیده، ۱۴۰۱: مصاحبه

	دسته را جهت دفع پاتک تهیه نمودند	
استقرار یگان‌های در روی مناطق مهم در عقبه یگان	با تعیین گروهان حضرت ابوالفضل به عنوان احتیاط یگان گروهان فوق با توجه به جنس زمین و محدودیت تحرک در اسرع وقت مواضع سدکننده را بر روی عوارض حساس عقب را توجه به امکانات موجود طراحی و ایجاد نمود که این امر اصل پدافند در عمق را محقق نمود	قدمی، ۱۴۰۱: مصاحبه
استقرار عناصر آتش در مواضع در عقبه	در راستای عمق بخشیدن به منطقه نبرد و ایجاد مواضع دفاعی مستحکم در برابر تک دشمن با تهیه طرح آتش و ایجاد مواضع خمپاره‌اندازها در عقبه منطقه یگان پدافند در عمق به بهترین شکل ایجاد گردید.	بحرینی، ۱۴۰۱: مصاحبه
گسترش مناسب با تهدیدات احتمالی دشمن بر روی زمین	فرماندهان گروهان‌ها در راستای بهره‌گیری هرچه بهتر از توان رزم در مقابله با تک احتمالی دشمن با لحاظ نمودن شرایط زمین و معنویت حاکم بر رفتار رزمندگان توان رزم خود را به بهترین شکل در مقابل تحرکات دشمن سازمان‌دهی و در روی زمین گسترش دادند.	حمیدیا، ۱۴۰۱: مصاحبه
هدفمند و منظم نمودن آتش‌ها	نظر به نقش آتش در متوقف، دفع و بیرون راندن دشمن از منطقه نبرد از یک سو و دانش اندک فرماندهان نسبت طرحریزی، هدایت و اجرای آتش، محدودیت سلاح و مهمات، گستردگی و پیچیدگی زمین (رملی بودن) و تحرکات گسترده و پرحجم دشمن سلاح‌های موجود به بهترین شکل سازمان‌دهی و در عرض و عمق منطقه مستقر؛ و از آتش‌ها به بهترین شکل طراحی و اجرا گردید.	آقایی، ۱۴۰۱: مصاحبه
نگهداری نیروی قابل ملاحظه در سطح گروهان و گردان جهت انعطاف و نفوذ در عملیات	فرمانده گردان در راستای در جلوگیری از غافلگیر و حفظ آزادی عمل، فرمانده گروهان‌ها را موظف به نگهداری عناصری جهت مقابله با حوادث احتمالی و نفوذ در عملیات نمود بر اساس ابلاغ فوق هر گروهان علاوه بر سه دسته در خط با برش تاکتیکی متبحرانه‌ای که انجام دادند دو گروهان در خط هر کدام یک دسته چابک چالاک و با تحرک خوب جهت اقدام فوق سازمان‌دهی نمودند. همچنین فرمانده گردان گروهان حضرت ابوالفضل (ع) به فرماندهی شهید هاشمیان مضافاً بر استقرار در عارض حساس در	رهیده، ۱۴۰۱: مصاحبه

مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین(ع) در نبرد تنگه چزابه

	عقبه یگان جهت نفوذ در عملیات، رعایت تأمین، حفظ آزادی عمل تحت شرایط پیچیده به عنوان احتیاط یگان تعیین گردید و تدبیر خلاقانه فوق در موفقیت مأموریت نقش حیاتی داشت	
بهره‌گیری از ظرفیت‌های مطمئن و سریع جهت ابلاغ به موقع دستورات و تبادل اطلاعات	نظر به اینکه دشمن از ظرفیت شنود بشدت بهره می‌گرفت و از سوی با توجه به حجم آتش و امکانات موجود امکان ارتباط باسیم وجود نداشت؛ اما با خودکافی نمودن گروهان‌ها با توجه به منابع موجود؛ مسئولین ارتباطی یگان از ارتباط بی‌سیم به شدت اجتناب می‌کردند که این امر دشمن را متحیر و فرماندهان مافوق را متعجب نمود. با توجه اهمیت موضوع و حجم آتش بی‌نظیر دشمن تعدادی از پرسنل که توان جسمی بهتری داشتند پیام‌ها را به صورت پیک ارسال می‌کردند.	صدری، ۱۴۰۱: مصاحبه
تک محدود جهت غیر متعادل کردن و انهدام بخشی از توان دشمن قبل از هجوم	نظر به محتمل‌ترین راه‌کار دشمن که طبق قرائن و شواهد عملیات آفندی جهت تسلط بر تنگه چزابه بود و تحرکات دشمن طی چند روز گذشته، با تدبیر فرمانده تیپ و آمادگی گردان برای اجرای تک محدود، دو تک محدود به فرماندهی سردار شهید حیدرپور فرمانده گروهان وقت گردان امام حسین هر تک به استعداد یک دسته تقویت شده در عقبه دشمن اجرا گردید که منجر به اختلال در سازمان دشمن گردید به صورتی که بعد از تک دوم تحرکات دشمن در منطقه بشدت کاهش یافت.	رهیده، ۱۴۰۱: مصاحبه
اعزام مستمر و منظم تیم‌های گشتی	جهت حفظ روحیه رزمندگان به دلیل حجم آتش سنگین از یک‌سو و جلوگیری از غافلگیر شدن یگان از سوی دیگر با تدبیر شهید میرکازمی فرمانده گردان و شجاعت و جسارت سایر فرماندهان گردان هر شب چهار الی پنج تیم گشتی به استعداد ۵ نفر با برد ۲/۵ الی ۳ کیلومتر در جناح راست یگان که جناح باز بود عملیات آفند در پدافند اجرا می‌گیرد.	جاوری، ۱۴۰۱: مصاحبه
عملیات در مواضع دشمن	نظر به حجم آتش دشمن، وضعیت منطقه عملیات، محدودیت اقلام آمادی از یک‌سو و رسالتی که گردان در حفظ تنگه چزابه بر عهده داشت، از سوی دیگر مسئولین گردان خود را مکلف می‌دانستند که با تمرین و اجرای یک سری طرح‌ها روحیه رزمندگان	بحرینی، ۱۴۰۱: مصاحبه

	گردان را حفظ و ارتقاء بخشند. بر این اساس برگزاری شور ستادی تصمیم به عملیات دستبرد در عقب یگان در خط دشمن گرفتند که پس از تأیید ستاد تیپ دو تیم چابک و چالاک با توان و قدرت مطلوب تشکیل و چند عملیات اجرا نمودند که بازتاب این اقدام در حفظ و ارتقاء روحیه رزمندگان بسیار تأثیرگذار بود.	
آمادگی مقابله با تک دشمن	با توجه به اطلاعات منتشر از دشمن در راستای اجرا تک در منطقه به دلیل وجود معبر وصولی منتهی به عارضه حساس، با تدبیر فرمانده گردان، گروهان حضرت ابوالفضل به فرماندهی شهید هاشمیان که به عنوان احتیاط تعیین شده بود مضافاً بر سایر وظایف محوله در اسرع وقت موظف به تهیه طرح پاتک و آماده جهت اجرای پاتک گردید. نظر به تکلیف شرعی و قانونی که گروهان عهده‌دار بود در اسرع وقت با توجه به عوامل فیزیکی و غیر فیزیکی توان رزم گروهان طرح فوق تهیه و چند تک محدود دشمن در سمت راست منطقه را متوقف و دفع نمود.	جاوری، ۱۴۰۱: مصاحبه
گسترش متناسب با انتظار	نظر به حجم آتش دشمن و در منطقه محدود چزابه که از نوادر وضعیت‌های دفاع مقدس بود با لطف و عنایت الهی و تدبیر فرماندهان گردان، با محوریت مأموریت ابلاغی که دفع تک دشمن بود. نظر به شناخت و اشرافیت جامع و کامل فرماندهان جوان نسبت به دشمن، زمین و ظرفیت‌ها و قابلیت‌های نیروهای خودی، یگان طی مدت ۲۴ ساعت مواضع موجود را با مواضع مورد انتظار چنان متبحرانه و مدبران منطبق و آماده استقرار گردید که باتوجه به حجم آتش دشمن، جوان و کم‌تجربه بودن کادر گردان یک معجزه تلقی گردید.	حمیدیا، ۱۴۰۱: مصاحبه
گسترش متناسب با جنبه‌های تاکتیکی زمین	باتوجه به استعداد، ترکیب و گسترش دشمن و شکل زمین از یک‌سو توان رزم نیروی خودی از سوی دیگر در راستای رعایت اصل پراکندگی بر اساس تدبیر و تصمیم شهید میرکازمی با محوریت جنبه تاکتیکی وضع زمین به بهترین شکل اجرا گردید این مهم در دفع پاتک دشمن، حفظ توان رزم و حضور بیش ۱۰ روز یگان در خط به‌وضوح قابل مشاهده بود.	صدری، ۱۴۰۱: مصاحبه

مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین(ع) در نبرد تنگه چزابه

عابدی، ۱۴۰۱: مصاحبه	پس از ابلاغ مأموریت با توجه به نقش زمان در اجرای موفقیت‌آمیز مأموریت همزمان با شرکت شهید میرکاظمی در شور ستادی تیپ فرماندهان گروهان‌ها با مسئولیت شهید رضا قانع جانشین گردان به منطقه اعزام و نسبت به توجیه منطقه اقدام نمودند سرعت عمل در اعزام نوع و شیوه تبادل اطلاعات با یگان در خط نشان از احساس مسئولیت، خلاقیت و بلوغ، تعهد، تجربه و ... فرماندهان یگان بود. این توجیه در دو مرحله صورت گرفت در مرحله اول فرماندهان گروهان و جانشین گردان پس جلسه توجیهی در همان شب؛ روز بعد تا رده فرمانده دسته و بی‌سیم‌چی گروهان‌ها به منطقه اعزام و نسبت به وضعیت زمین و جنبه‌های تاکتیکی آن توجیه گردیدند.	بررسی عوامل مؤثر در اجرای مأموریت موفقیت‌آمیز
تاکی ۱۴۰۱ مصاحبه	با توجه به حجم آتش سنگین دشمن در منطقه بسیار محدود چزابه و تأکید مضاعف فرمانده تیپ مبنی بر تعویض یگان در خط؛ گردان ساعت ۱۰۳۰ به سمت منطقه حرکت و ساعت ۱۲۳۰ به‌صورت معجزه‌آسا زیر آتش شدید دشمن با حداقل تلفات اقدام به تعویض، استقرار و اشغال مواضع سدکننده نمود.	شناخت و آگاهی نسبت به جو، زمین و دشمن
صدری، ۱۴۰۱: مصاحبه	نظر به فرصت ۴۸ ساعته که از زمان ابلاغ مأموریت تا استقرار در مواضع که جهت گردان تعیین شده بود مسئول پشتیبانی گردان به همراه جانشین گروهان‌ها از مواضع یگان در خط بازدید و با تعامل با یگان در خط کمبودها و نیازها را شناسی و در حداقل زمان نسبت تأمین نیازمندی‌ها با توجه به موجودی گردان اقدام و به‌سرعت مواضع جهت استقرار گردان آماده گردید.	تطبیق مواضع موجود با مواضع مورد انتظار
عابدی، ۱۴۰۱: مصاحبه	با توجه به محدودیت سلاح‌های منحنی‌زن گردان و تخصص اندک پرسنل در طراحی و هدایت آتش‌ها که از ضروریات موفقیت رزم می‌باشد. عناصر آتش همزمان با فرماندهان در کنار عناصر گردان در خط نسبت به وضعیت آتش‌ها و ثبت تیرها توجیه و در حداقل زمان آتش‌ها را نسبت به تحرکات دشمن در معبرهای متصور تطبیق دادند. این اقدام به‌صورت معجزه‌آسا چنان سریع، دقیق و مؤثر صورت گرفت که بهترین بهره‌وری از آتش‌ها در مدت استقرار یگان در خط به عمل آمد	هماهنگی آتش منحنی زن و مستقیم زن

حمیدیا، ۱۴۰۱: مصاحبه	پس از ابلاغ مأموریت فرمانده گردان به سرعت هماهنگی لازم را با ستاد تیپ جهت اجرا آتش روی دشمن هنگام حرکت از موضع خود به منظور تأخیر در پیشروی، وارد نمودن تلفات، برهم زدن سازمان از هرچه دورتر اجرا نمایند. با توجه به محدودیت مهمات و برتری هوای دشمن اما با به لطف الهی این آتش محدود هم اثرات بسیار خوبی در انهدام دشمن داشت.	اجرای آتش در عقبه دشمن جهت تأخیر در پیشروی و گرفتن تلفات،...
بحرینی، ۱۴۰۱: مصاحبه	پس از شور ستادی گردان با گردان در خط و تبادل اطلاعات بین عناصر آتش و عناصر اطلاعات آتش‌های به منظورهای تجزیه نیروهای تک‌ور دشمن قبل از رسیدن به خط هجوم طراحی و چندین مرتبه با توجه به تحرکات دشمن اجرا گردید با جسارت و شهامت دیده‌بان‌ها و اصلاح تیرها اثرات بسیار مطلوبی موفقیت مأموریت گردان داشت.	آتش‌های به منظورهای تجزیه نیروهای تک‌ور دشمن قبل رسیدن به خط هجوم
آقایی، ۱۴۰۱: مصاحبه	بر اساس تدبیر و تصمیم فرمانده گردان، با ترکیب و تطبیق آتش‌های در اختیار گردان برای شکستن هجوم دشمن جلو لجمن طراحی و اجرا گردید که این مهم مانع از شکسته دشمن مواضع یگان‌های خودی توسط دشمن گردید.	تطبیق آتش‌ها جهت شکستن هجوم دشمن جلو لجمن
قدمی، ۱۴۰۱: مصاحبه	بر اساس نگرش رزمندگان گردان اعم از فرماندهان و تک‌ور که متأثر از روحیه ایثار و مجاهدت الهی بود دشمن قبل از رسیدن به مواضع پدافندی با توکل بر خداوند در یک نبرد عاشوری باید منهدم شود اما بر مبنای احتمالات و رعایت احتیاط با دانش اندک خود طرح آتش داخل منطقه نبرد را جهت انهدام دشمن در رخنه تهیه نمودند.	اجرای آتش جهت انهدام دشمن در رخنه

مرحله دوم (گام‌های سوم و چهارم): بر اساس الگوریتم تحقیق، در گام سوم مضامین پایه به مضامین سازمان دهنده تبدیل گردید سپس در گام چهارم بر مبنای مضامین سازمان دهنده، کشف مضامین فراگیر صورت گرفت. فرایند صورت گرفته در این مرحله، به شرح جدول ۶ می‌باشد:

جدول ۶- تبدیل مضامین پایه‌ای به مضامین سازمان دهنده و فراگیر

مضمون پایه‌ای	مضمون سازمان دهنده	مضمون فراگیر
---------------	--------------------	--------------

مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین(ع) در نبرد تنگه چرابه

استفاده صحیح از زمین	شرایط و مواضع مناسب جهت کنترل و انهدام دشمن	دید و تیر
	ایجاد بهترین شرایط جهت حفظ توان رزم و کاهش تلفات	اختفا و پوشش
	گنبد متوقف و دفع کردن حرکات دشمن به سمت مواضع خودی	موانع
	حفظ نقاط مهم و حیاتی تنگه منتهی به شهر بستان	عوارض حساس
	شناسی و کنترل مسیر تک دشمن به سمت مواضع خودی	معابر و صولی
تأمین	ایجاد عناصری در نقاط حساس برای جلوگیری از غافلگیری	ایجاد رده تأمینی
	فعالیت‌های اطلاعاتی و ضد اطلاعاتی	عملیات اطلاعاتی و ضد اطلاعاتی
	همرنگ شدن تجهیزات و مواضع با وضعیت منطقه	استتار
	اجرای آتش‌ها بر اساس تقدم‌ها و شرایط	کنترل آتش‌ها
پشتیبانی متقابل	هماهنگی رده مقدم با آتش‌ها جهت انهدام دشمن قبل از رسیدن به خط	تطبیق آتش و آرایش
	پوشش مناطق باز با ترکیب موانع مصنوعی (جنس رملی منطقه) اقدامات فیزیکی	موانع
	اجرای ثبت روی دشمن که درصدد اجرای آفند می‌باشد	آتش‌های پیش‌بینی‌شده
	بهره‌گیری از عنصر کشتی جهت پوشش شکاف بین دسته‌ها و گروهان‌ها در خط	گشتی
پدافند دورادور	متوقف دفع کردن و بیرون راندن دشمن با یگان در خط	خط مقدم
	مقابله با هلی برن دشمن در منطقه عقب	یگان احتیاط
	مقابله با عملیات اطلاعاتی، نفوذ و خرابکارانه دشمن	رده تأمین
پدافند در عمق	استقرار نیروهای رزمی در خط مقدم	عناصری در مواضع جلو
	استقرار یگان‌های در روی مناطق مهم در عقبه یگان	مواضع سدکننده روی عوارض حساس در عقب
	استقرار عناصر آتش در مواضع در عقبه	استقرار جنگ‌افزارهای پشتیبانی در عقب
قابلیت انعطاف	گسترش مناسب با تهدیدات احتمالی دشمن بر روی زمین	آرایش
	هدفمند و منظم نمودن آتش‌ها	آتش
	نگهداری نیروی قابل ملاحظه در سطح گروهان و گردان	احتیاط

		جهت انعطاف و نفوذ در عملیات
	ارتباط	بهره‌گیری از ظرفیت‌های مطمئن و سریع جهت ابلاغ به موقع دستورات و تبادل اطلاعات
استفاده از آفند در پدافند	تک ایذایی	تک محدود جهت غیر متعادل کردن و انهدام بخش از توان دشمن قبل از هجوم
	گشت زنی	اعزام مستمر و منظم تیم‌های گشتی
	دستبرد	عملیات در مواضع دشمن
	طرح پانک	آمادگی مقابله با تک دشمن
پراکندگی	پراکندگی بر اساس مأموریت:	گسترش متناسب با انتظار
	پراکندگی بر اساس وضع زمین	گسترش متناسب با جنبه‌های تاکتیکی زمین
استفاده صحیح از زمان	طرح پدافندی	بررسی عوامل مؤثر در اجرای مأموریت موفقیت‌آمیز
	تعیین تقدم و اجرای وظایف	شناخت و آگاهی نسبت به جو، زمین و دشمن
	آماده کردن مواضع	تطبیق مواضع موجود با مواضع مورد انتظار
	تطبیق آتش‌ها	هماهنگی آتش منحنی زن و مستقیم زن
طرح آتش پدافندی	آتش‌های پدافندی در عمق	اجرای آتش در عقبه دشمن جهت تأخیر در پیشروی و گرفتن تلفات،...
	آتش پدافندی نزدیک	آتش‌های به منظورهای تجزیه نیروهای تک‌ور دشمن قبل رسیدن به خط هجوم
	آخرین آتش‌های حفاظتی	تطبیق آتش‌ها جهت شکستن هجوم دشمن جلو لجم
	آتش‌های داخل منطقه نبرد	اجرای آتش جهت انهدام دشمن در رخنه

روایی و پایایی: نظر به اینکه در پژوهش‌های کیفی روایی و پایایی به مفاهیمی مانند باورپذیری، انتقال‌پذیری، مقبولیت، تأثیرگذاری، تأثیرپذیری و اثربخشی تبدیل می‌شود. در این پژوهش برای سنجش روایی از روش والتزوباسل^۱ با محاسبه شاخص CVI استفاده گردید.

^۱ Waltz & Bausell

مضامین خلاقیت و نوآوری مؤثر در موفقیت گردان امام حسین(ع) در نبرد تنگه چزابه

خبرگان وضعیت هر مضمون را بر اساس پرسشنامه با طیف چهار^۱ قسمتی لیکرتی تعیین نمودند که نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق فرمول CVI به شرح جدول ۷ می‌باشد:

$$CVI = \frac{\text{تعداد مشخصاتی که به مضمون نمره ۳ و ۴ داده‌اند}}{\text{تعداد کل مشخصات}}$$

جدول ۷- CVI مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر

مضمون سازمان دهنده	فراوانی	CVI	مضامین فراگیر	CVI	CVI کل
دید و تیر	۱۰	۰/۹	استفاده صحیح از زمین	۰/۸۶	۰/۸۵۶
اختفا و پوشش	۱۰	۰/۸			
موانع	۱۰	۰/۹			
عوارض حساس	۱۰	۰/۹			
معابر و وصولی	۱۰	۰/۹			
ایجاد رده تأمینی	۱۰	۰/۸	تأمین	۰/۸۷	
عملیات اطلاعاتی و ضداطلاعاتی	۱۰	۰/۸			
استتار	۱۰	۰/۸			
کنترل آتش‌ها	۱۰	۰/۹			
تطبیق آتش و آرایش	۱۰	۰/۹	پشتیبانی متقابل	۰/۸۴	
موانع	۱۰	۰/۹			
آتش‌های پیش‌بینی شده	۱۰	۰/۸			
گشتی	۱۰	۰/۹			
خط مقدم	۱۰	۰/۹	دورادو پدافند	۰/۸۳	
یگان احتیاط	۱۰	۰/۸			

^۲ «مربوط نیست» با عدد ۱، «نسبتاً مرتبط است» با عدد ۲، «مربوط است» با عدد ۳، «کاملاً مرتبط است» با عدد ۴ مشخص گردید.

	۰/۸۷	پدافند در عمق	۰/۸	۱۰	رده تأمین
			۰/۸	۱۰	عناصری در مواضع جلو
			۰/۹	۱۰	مواضع سدکننده روی عوارض حساس در عقب
			۰/۹	۱۰	استقرار جنگ‌افزارهای پشتیبانی در عقب
	۰/۸۶	قابلیت انعطاف	۰/۸	۱۰	آرایش
			۰/۸	۱۰	آتش
			۰/۹	۱۰	احتیاط
			۰/۹	۱۰	ارتباط
	۰/۸۵	پدافند استفاده از آفتد در	۰/۸	۱۰	تک ایدایی
			۰/۸	۱۰	گشت زنی
			۰/۹	۱۰	دستبرد
			۰/۹	۱۰	طرح پاتک
	۰/۹	گراکنندگی	۰/۹	۱۰	پراکنندگی بر اساس مأموریت:
			۰/۹	۱۰	پراکنندگی بر اساس وضع زمین
	۰/۸۳	استفاده صحیح از زمان	۰/۸	۱۰	طرح پدافندی
			۰/۸	۱۰	توجیه ستادی
			۰/۹	۱۰	آماده کردن مواضع
			۰/۸	۱۰	تطبیق آتش‌ها
	۰/۸۵	طرح آتش	۰/۸	۱۰	آتش‌های پدافندی در عمق
			۰/۸	۱۰	آتش پدافندی نزدیک
			۰/۹	۱۰	آخرین آتش‌های حفاظتی
			۰/۹	۱۰	آتش‌های داخل منطقه نبرد

ارقام مندرج در جدول (۶) پیرامون مضامین ۳۷ گانه سازمان دهنده بین ۰/۸ تا ۰/۹ برای مضامین فراگیر بین ۰/۸۳ تا ۰/۹ و برای مضمون کل ۰/۸۶ تعیین گردید نظر به اینکه حداقل ضریب قابل قبول ۰/۷۹ می‌باشد مطابق با محاسبات انجام شده ضریب محتوای CVI پژوهش ۰/۸۵۶ تعیین گردید؛ که نشان‌دهنده روایی بالا و قابل قبول می‌باشد. برای پایایی نیز با استفاده

از روش کنترل، محقق متن مصاحبه‌ها را چندین مرتبه مرور نموده تا بتواند مضامین را احصا نماید. بر اساس فرایند صورت گرفته شبکه مضمون پژوهش به شرح زیر ترسیم گردید:

نمودار ۱- شبکه مضمونی خلاقیت مؤثر در تثبیت مواضع پدافندی منطقه چزابه (نگارنده: ۱۳۹۹)

یافته‌های پژوهش

مضامین فراگیر خلاقیت مؤثر در تثبیت مواضع پدافندی گردان امام حسین (ع) در نبرد عاشورای در دفع تک‌های دشمن و حفظ و تثبیت مواضع نظام اسلامی در تنگه استراتژیک جزایه که همانند تنگه أحد در نبرد سخت پیامبر (ص) تلقی می‌گردد و حضرت امام (ره) از نبرد عاشوری به اعجاز یاد کردند به شرح زیر تبیین می‌شود:

الف) استفاده صحیح از زمین: این مضمون با مضامین سازمان دهنده دید و تیر، اختفاء و پوشش، موانع، عوارض حساس و معابر موصولی و ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی توان رزم مضاف بر اینکه که منجر به استقامت گردان زیر شدیدترین آتش تهیه دشمن و دفع تک‌های پیچیده دشمن با توان و تجربه اندک گردان گردید این راهبرد نظامی حضرت علی (ع) که چنین ابلاغ نموده‌اند: «...وَ أَيْمُ اللَّهِ لَا فَرَطَنَّ لَهُمْ حَوْضًا أَنَا مَاتِحُهُ، لَا يَصْدُرُونَ عَنْهُ بَرٍّ، وَلَا يَعْجُونَ بَعْدَهُ فِي حَسَى - ترجمه: به خدا سوگند برایشان به دست خود آبیگری کنم که سیراب از آن بیرون نروند و از آن پس از هیچ آبیگری آبی ننوشند...» (شیروانی، ۱۳۹۱، خطبه ۱۳۷: فراز ۴) را به منصفه ظهور رساند.

ب) تأمین: این مضمون با مضامین سازمان دهنده ایجاد رده تأمینی، عملیات اطلاعاتی و ضداطلاعاتی، استتار، کنترل آتش‌ها و ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی توان رزم مضاف بر اینکه منجر به اشراف اطلاعاتی کادر و شناخت نسبت تحرکات دشمن گردید این زمینه فراهم ساخت که گردان با توان و تجهیزات بسیار محدود نسبت به دشمن مدت زمانی طولانی زیر آتش شدید هر گونه تک دشمن به سمت تنگه راهبردی جزایه را دفع و راهبرد ابلاغی حضرت علی (ع) مبنی بر اینکه «...إِنَّمَا مَا ذَكَرْتُمْ مِنْ عَدَدِهِمْ فَإِنَّا لَمْ نَكُنْ نُقَاتِلُ فِيمَا مَضَى بِالْكَثْرَةِ، وَإِنَّمَا كُنَّا نُقَاتِلُ بِالنَّصْرِ وَالْمَعُونَةِ - ترجمه: در باب شمار بسیارشان، ما در گذشته هرگز به پشتگرمی انبوهی سپاه نمی‌جنگیدیم، به امید یاری و مددکاری خداوند بود که می‌جنگیدیم. ...» (خطبه ۱۴۶: فراز ۸) را به منصفه ظهور رساند.

ج) پشتیبانی متقابل: این مضمون با مضامین سازمان دهنده: تطبیق آتش و آرایش، موانع، آتش‌های پیش‌بینی‌شده، گشتی ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی توان رزم مضاف بر اینکه که منجر به تحمیل رزم به دشمن در زمین و زمان نامناسب گردید با ایجاد قابلیت و ظرفیت در کادر گردان در راستای بهینه کرد منابع در اختیار به‌منظور اجرای موفقیت‌آمیز مأموریت ابلاغی

این راهبرد نظامی حضرت علی (ع) مبنی بر اینکه: «...وَ أَيْمُ اللَّهِ لَا فَرِطَنَ لَهُمْ حَوْضًا أَنَا مَاتِحُهُ، لَا يَصْدُرُونَ عَنْهُ بَرِيٌّ، وَلَا يَعْبُونَ بَعْدَهُ فِي حَسَى» - ترجمه: به خدا سوگند برایشان به دست خود آبیگری کنم که سیراب از آن بیرون نروند و از آن پس از هیچ آبیگری آبی ننوشند...» (شیروانی، ۱۳۹۱، خطبه ۱۳۷: فراز ۴) را به منصفه ظهور رساند.

ج) پدافند دورادور: این مضمون با مضامین سازمان دهنده خط مقدم، یگان احتیاط، رده تأمین و ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی توان رزم مضاف بر اینکه گردان را توانمند ساخت با دشمن در هر بخش از زمین منطقه عملیات در هر شرایط جوی و با هر توانی مقابله کند راهبرد نظامی حضرت علی (ع) مبنی بر اینکه «...وَأَمَّا مَا سَأَلْتَ عَنْهُ مِنْ رَأْيِي فِي الْقِتَالِ، فَإِنَّ رَأْيِي قِتَالُ الْمُحِلِّينَ حَتَّى أَلْقَى اللَّهَ...» پرسیده بودی که در پیکار با این قوم چه راهی دارم؟ به خدا سوگند با این مردم پیمان شکن می‌جنگم تا خدا را دیدار کنم.» (نامه ۳۶: فراز ۵) را به منصفه ظهور رساند.

د) پدافند در عمق: این مضمون با مضامین سازمان دهنده: عناصری در مواضع جلو، مواضع سدکننده روی عوارض حساس در عقب و استقرار جنگ‌افزارهای پشتیبانی در عقب و ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی مضاف بر ارتقا توان رزم گردان و توسعه آن جهت ماندگاری اعجازانگیز در منطقه با تلفات قابل قبول و تخصیص شایسته و منطقی‌ترین توان به تهدید دشمن در شرایط متفاوت که تبیین‌کننده رویکرد گزینش در نبرد عاشورای است این راهبرد نظامی حضرت علی (ع) مبنی بر اینکه: «...وَاسْتَغْنِ بِمَنْ انْقَادَ مَعَكَ عَمَّنْ تَقَاعَسَ عَنْكَ، فَإِنَّ الْمُتَكَارِهَ مَغِيْبُهُ خَيْرٌ مِنْ مَشْهَدِهِ وَقَعُودُهُ أَغْنَى مِنْ نُهُوضِهِ...» - ترجمه: و به پایمردی آنکه مطیع توست از آنکه به یاریت بر نمی‌خیزد، بی‌نیاز باشی؛ زیرا آنکه به‌اکراه همراه تو به نبرد می‌آید، غیبت او بهتر از حضور اوست و در خانه نشستنش، بهتر است از به یاری برخاستنش...» (نامه ۴: فراز ۲) به منصفه ظهور رساند.

ه) قابلیت انعطاف: این مضمون با مضامین سازمان دهنده آرایش، آتش، احتیاط، ارتباط و ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی توان رزم مضاف بر حفظ دور عملیات پدافندی تحت شرایط نامتقارن که تبیین‌کننده تلفیق خلاقیت با نگرش الهی فرمانده و تک‌ور آن نبرد عاشورای بود این راهبرد نظامی ابلاغی حضرت علی (ع) مبنی بر اینکه: «...وَلَقَدْ شَفَى وَحَاوَحَ صَدْرِي، أَنْ رَأَيْتُكُمْ بِأَخْرَةٍ تَحُوزُونَهُمْ كَمَا حَازُواكُمْ وَ تَزِيلُونَهُمْ عَنْ مَوَاقِفِهِمْ كَمَا أَزَالُوكُمْ حَسًا بِالنُّصَالِ وَ شَجْرًا بِالرَّمَاكِ، تَرْكَبُ أَوْلَاهُمْ أَخْرَاهُمْ كَالْإِبِلِ الْهِيمِ الْمَطْرُودَةِ، تَرْمِي عَنْ حِيَاضِهَا، وَتَذَادُ عَنْ

مَوَّارِدَهَا-ترجمه: ولی غم و اندوه از دل من رخت بربست، آنگاه که دیدم، سرانجام، به هزیمتشان می‌دهید آن‌سان که شما را به هزیمت داده بودند و آنان را از جای بجنبانیدید، آن‌سان که شما را از جای بجنبانیدند گاه به ضرب نیزه‌های جان‌شکار و گاه با پرش تیرهای پیران آنها را از پای در آوردید...» (فیض‌الاسلام، ۱۳۶۵، خطبه ۱۰۷: فراز ۲) را به منصفه ظهور رساند.

ز) استفاده از عملیات آفندی: این مضمون با مضامین سازمان دهنده: تک ایزدایی، گشت زنی، دستبرد، طرح پاتک و ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی توان رزم مضاف بر ارتقاء قابلیت گردان در رزم با شرایط متفاوت و مهیا شدن زمینه بهره‌گیری کادر گردان از شرایط زمین و تخصیص نیروی قابل ملاحظه به نقاط آسیب‌پذیر دشمن و تحمیل اراده به دشمن، این راهبردی نظامی حضرت علی (ع) مبنی بر اینکه: «... وَأَطَعُوا الشَّرَّ وَ نَافَحُوا بِالطَّبِي وَ صَلُّوا السُّيُوفَ بِالْخُطَى... ترجمه: نیزه‌ها را از چپ و راست در حرکت آرید و با لبه تیز شمشیر بجهنگید و گام‌هایتان را با شمشیرهایتان هماهنگ ساخته به پیش روید ...» (خطبه ۶۶: فراز ۳) را به منصفه ظهور رساند.

ح) پراکندگی: این مضمون با مضامین سازمان دهنده: پراکندگی بر اساس مأموریت، پراکندگی بر اساس وضع زمین و ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی توان رزم مضاف بر ارتقاء شناخت هدایت گران گردان از فرماندهی گردان تا سطح تیم نسبت به توان رزم خودی و تاکتیک و تکنیک دشمن که تبیین‌کننده خودکافی بودن با جامع‌نگری فرمانده و تک‌ور در آن نبرد عاشورای بود (وحدت برداشت در رزم) این راهبرد نظامی حضرت علی (ع) مبنی بر اینکه: «...وَوَطُّنُوا لِلْجُنُوبِ مَصَارِعَهَا، وَ اذْمُرُوا أَنْفُسَكُمْ عَلَى الطَّعْنِ الدَّعْسِيِّ وَالضَّرْبِ الطَّلْحَفِيِّ، وَ أَمِيتُوا الْأَصْوَاتَ فَإِنَّهُ أُطْرِدُ لِلْفَشْلِ... ترجمه: و پهلوه‌های دشمن را بر خاک هلاک آورید. همواره آزمند آن باشید که نیزه‌هایتان تن‌ها را بشکافد و ضربت‌هایتان سخت و کشنده باشد. آوازه‌ها را در سینه‌ها حبس کنید، که این سکوت سستی را از مرد جنگجو دور می‌کند.» (نامه ۱۶، فراز ۲) را به منصفه ظهور رساند.

ط) استفاده از زمان: این مضمون با مضامین سازمان دهنده: طرح پدافندی، توجیه ستادی، آماده کردن مواضع، تطبیق آتش‌ها و ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی توان رزم مضاف بر ارتقاء نگرش سطوح مختلف فرماندهی گردان به پیچیدگی نبرد در آن منطقه راهبردی و آن مقطع

زمانی سرنوشت که به محقق شدن خودباوری و اعتماد به نفس فرماندهان گردان و تک‌ور برای رزم هدفمند و آرمان‌گرا گردید این راهبرد حضرت علی مبنی بر اینکه: «...أَمَّا مَا ذَكَرْتُ مِنْ عَدَدِهِمْ فَإِنَّا لَمْ نَكُنْ نُقَاتِلُ فِيمَا مَضَى بِالْكَثْرَةِ وَ إِنَّمَا كُنَّا نُقَاتِلُ بِالنُّصْرِ وَالْمُعُونَةِ» - ترجمه: در باب شمار بسیارشان، ما در گذشته هرگز به پشت‌گرمی انبوهی سپاه نمی‌جنگیدیم، به امید یاری و مددکاری خداوند بود که می‌جنگیدیم. ...» (خطبه ۱۴۶: فراز ۸) را به منصفه ظهور رساند.

د) طرح آتش: این مضمون با مضامین سازمان دهنده آتش‌های پدافندی در عمق، آتش پدافندی نزدیک، آخرین آتش‌های حفاظتی و آتش‌های داخل منطقه نبرد آتش‌های داخل منطقه نبرد و ترکیب آن با عوامل غیر فیزیکی توان رزم مضاف بر اینکه باعث افزایش تلفات دشمن در زمان تک و تأخیر در پیشروی او گردید که نشان از اشرافیت و شناخت فرمانده گردان شهید میرکاظمی نسبت به فعالیت‌های دشمن (نگرش به بهره‌گیری از قرائن و شواهد) رصد فعالیت دشمن در منطقه توسط رزمندگان و تبادل اطلاع در آن شرایط سخت و پیچیده و لحاظ نمودن اطلاعات در تصمیم‌گیری در حداقل زمان بود و این راهبرد حضرت علی مبنی بر اینکه: «...أَلَا وَ إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ جَمَعَ حَزْبَهُ وَ اسْتَجَلَبَ خَيْلَهُ وَ رَجَلَهُ وَ إِنَّ بَصِيرَتِي لَمَعَى مَا لَبَسْتُ عَلَى نَفْسِي...» ترجمه: آگاه باشید که شیطان حزب خود را گردآورده و سواران و پیادگانش را بسیج کرده است. همان بصیرت دیرین هنوز هم با من است. ...» (خطبه ۱۰: فراز ۱) را به منصفه ظهور رساند.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد:

الف) نتیجه‌گیری:

نبرد تنگه چزابه و موقعیت استراتژیک آن همانند تنگه اُحد در جنگ اُحد می‌باشد با این تفاوت که آن انسان‌های بی‌بصیرت برای گرفتن سهم خود از غنائم آن موقعیت استراتژیک را رها کردند و باعث شکست اسلام و شهادت حضرت حمزه سیدالشهدا و جمعی از رزمندگان اسلام شدند؛ اما در این نبرد عاشورای که نظام سلطه بر اساس این فراز از دعای ندبه که چنین آمده: «فَاَوْدَعَ قُلُوبَهُمْ احْقَادًا بِدَرِيَّةٍ وَ خَيْبَرِيَّةٍ وَ حَنِينِيَّةٍ وَ غَيْرُهُنَّ» - ترجمه: دل آکنده از کینه بدر، خبیر و حنین و سایر» (قمی، ۱۳۸۴: ۹۲۳) تمام ظرفیت‌ها را برای شکست نظام اسلامی به‌کارگیری کردند و با برتری هوایی، تحرک، آتش و... تکی بزرگ برای اشغال مجدد بستان و

شکست نظام اسلامی طرح‌ریزی و اجرا نمودند؛ اما رزمندگان اسلام از جمله گردان امام حسین (ع) جمعی تیپ امام (ع) در اوج مظلومیت اما مقتدرانه در یک نبرد عاشورای با تقدیم شهادی، مفقودین و جانبازی به پیشگاه پر عظمت پروردگار، اسلام را سرافراز و سربلند و دشمنان را در دستیابی به اهدافش ناکام گذاشتند. این نبرد چنان پر عظمت و با صلابت و در اوج مظلومیت و نابرابری توان رزم شکل گرفت که حضرت امام (ره) از آن با اعجاز یاد کردند. عملکرد ملت مجاهد و سلحشور ایران در آن نبرد و سایر مقاطع دفاع مقدس چنان تکلیف مدار و غرور انگیز بود که حضرت امام (ره) جایگاه ملت را در تاریخ اسلام را چنین ترسیم می‌فرمایند: «... من با جرأت مدعی هستم که ملت ایران و توده میلیونی آن در عصر حاضر بهتر از ملت حجاز در عهد رسول‌الله (ص) و کوفه و عراق در عهد امیرالمؤمنین (ع) و حسن بن علی صلوات الله و سلامه علیهما می‌باشند...» (امام خمینی، ۱۳۷۸: ۲۲) در این رزم نابرابر و مظلومانه رزمندگان اسلام با ساختار و سازمانی منسجم، پیوسته و رزمی مداوم و منظم راهبرد دفاعی قرآن کریم مبنی بر: «صَفًّا كَانَهُمْ بَنِيَانٌ مَرْصُوصٌ» ترجمه: گویی بنایی پولادین و استوارند» (سوره صف: آیه ۴) به منصفه ظهور رساندند؛ همچنین با قرار دادن سازمانی کوچک اما برخوردار از اراده محکم، انگیزه الهی، توانی مضاعف همانند نبرد عاشور راهبرد دفاعی قرآن کریم مبنی بر: «كَمْ مِنْ فِئَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً» ترجمه: چه بسیار شده که گروهی اندک به یاری خدا بر سپاهی بسیار غالب آمده، و خدا با صابران است. (سوره بقره: آیه ۲۴۹) را به منصفه ظهور رساندند و با استقامتی وصف‌ناپذیر در مقابل سخت‌ترین و پیچیده‌ترین تاکتیک‌ها، تکنیک‌ها و تکنولوژی‌ها و پر حجم‌ترین آتش تهیه در طول نبردهای نظامی راهبرد دفاعی قرآن کریم مبنی بر: «وَأَسْتَقِمُّ كَمَا أُمِرْتُ وَلََّا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ» ترجمه: همان‌گونه که مأموری ایستادگی کن (سوره شورا: آیه ۴۲) به منصفه ظهور رساندند؛ از سویی با صبغه الهی و اخلاص در عمل و اطاعت‌پذیری عاقلانه عالمانه و بصیرتی وصف‌ناپذیر راهبرد دفاعی قرآن کریم مبنی بر: «وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا» ترجمه: و آنان که در (راه) ما (به جان و مال) جهاد و کوشش کردند محققاً آنها را به راه‌های (معرفت و لطف) خویش هدایت می‌کنیم. (سوره عنکبوت: آیه ۶۹) به منصفه ظهور رساندند.

ب) پیشنهاد: نظر به اینکه آن نبرد عاشورایی برخوردار از ابعاد و زوایایی که با تدوین آن می‌توان یک الگوی کارآمد، پیشبرند، پیشروند، روزآمد در راستای تحقق چشم‌انداز در گاو دوم

انقلاب اسلامی با اهداف متعالی خودسازی، جامعه‌سازی و تمدن‌سازی ترسیم کرد پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:

- کارگروهی متشکل از کارشناسان نظامی با گردآوری رزمندگان آن مقطع سایر شاخص‌های خلاقیت و نوآوری که در این نوشتار ظرفیت و مجال پرداختن به آنها وجود نداشت را گردآوری و به‌عنوان یک مکتوبه درسی تدوین و در مکتب دفاعی اسلام تدریس شود.

- نظر به رویکرد فرهنگی عملکرد رزمندگان اسلام در آن مقطع و نقش حیاتی آن در ثبات نظام اسلامی، کارگروه فرهنگی متشکل از صاحب‌نظران و کارشناسان این حوزه تشکیل و ابعاد و زوایایی عملکرد فرهنگی آن مقطع که همانند نبرد عاشورا در زمین کوچک و زمانی کوتاه شکل گرفت؛ اما برخوردار از رویکرد فرا زمانی و فرا مکانی بود را احصا با تدوین الگوی کارآمد و ارائه آن به مدیران این حوزه راهبرد تهاجم، قتل‌عام، شبیخون و ناتوی فرهنگی نظام سلطه را خنثی نمایند.

- نظر به رویکردهای مدیریتی کارآمد، مؤثر، تحول آفرین و تعالی بخشی که فرماندهان گردان با بکارگیری آن توانستند آن فتح‌الفتوح را محقق نمایند. کارگروهی متشکل از نظریه‌پردازان و کارشناسان مدیریتی تشکیل و رویکردهای مدیریتی آن مقطع را به‌عنوان الگوی کارآمد برای مدیران امروز نظام اسلامی برای اهداف متعالی نظام اسلامی و تحقق چشم‌انداز انقلاب اسلامی ترسیم و ارائه نمایند تا تحقق اهداف با توجه ترفندهای استکبار تسریع گردد.

نظر به رویکرد استقامت و پایداری و قدرت بسیج منابع و هدایت آنها به سمت منافع که از بی‌نظیرترین نمودهای تاریخ اسلام بود که در این مقطع شکل گرفت و رزمندگان اسلام در این مقطع با عملکرد بی‌نظیر موفق گردید با رویکرد فوق راهبرد سقوط نظام سلطه را با شکست مواجه ساخته و نظام اسلامی را در اوج عزت و عظمت قرار دهند کارشناسان مسائل اقتصادی کارگروهی متشکل از کارشناسان مسائل اقتصادی تشکیل و شاخص‌های رویکرد فوق احصا و با تبدیل آن به الگوی تحول و تعالی اقتصادی نظام و ارائه آن به مدیران این حوزه تحقق اهداف، خنثی‌سازی تحریم‌ها را تسریع گردد.

اَللّٰهُمَّ اَجْعَلْنِيْ مِنْ جُنْدِكَ فَاَنْ جُنْدَكَ هُمُ الْغَالِبُوْنَ (قمی، ۱۳۸۴: ۵۰)

منابع:

۱. قرآن کریم (۱۳۷۶). مترجم الهی قمشه‌ای، قم: انتشارات لقاء.
۲. آقایی، حسن (۱۴۰۱). جانشین گردان در عملیات پدافندی چزابه.
۳. احمدی، سید علی‌اکبر؛ درویشی، حسن؛ سبجانی‌فر، محمدجواد و فاضلی کبریا، حامد (۱۳۹۳). طراحی و تبیین الگوی مفهومی شایستگی‌های منابع انسانی، در نهج‌البلاغه با استفاده از تکنیک تحلیل مضمون ISM فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج سال هفدهم، شماره ۶۴ صص ۲۷-۵۵ تهران: سازمان بسیج مستضعفین.
۴. امام خمینی (ره)، روح‌الله (۱۳۷۸). وصیت‌نامه الهی سیاسی، تهران: انتشارات احیاء کتاب.
۵. بحرینی، سید نورالدین (۱۴۰۱). از فرماندهان گردان امام حسین (ع) در نبرد پدافندی چزابه.
۶. تاکی، حسن (۱۴۰۱). از فرماندهان گردان امام حسین (ع) در خط پدافندی چزابه.
۷. حبیبی، ابوالقاسم، (۱۳۸۱) دشت آزادگان در جنگ، تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه.
۸. حیدری، زهرا (۱۳۸۹). چزابه، صص ۹۴-۸۴؛ پورجباری، پژمان. اطلس جغرافیای حماسی ۱: خوزستان در جنگ، تهران: صریر.
۹. حمیدیا، عبدالکریم (۱۴۰۱). از فرماندهان گردان امام حسین (ع) در خط پدافندی چزابه.
۱۰. جاوری، محمدمهدی (۱۴۰۱). از فرماندهان گردان امام حسین (ع) در نبرد پدافندی چزابه.
۱۱. جاویدی، رقیه و بهروزی لک، غلامرضا (۱۳۹۷). تحلیل مضمون محتوای مردم در اندیشه‌سیاسی امام خمینی (رحمت‌الله علیه) شماره ۴، صص ۷-۳۴، فصلنامه علوم سیاسی، تهران: دانشگاه باقرالعلوم.
۱۲. خان‌احمدی، اسماعیل (۱۳۹۷). تحلیل مضمون چشم‌انداز انقلاب اسلامی در اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)، فصلنامه سیاست دفاعی، شماره ۱۰۵، ۱۹۹-۱۷۵.

۱۳. خان احمدی، اسماعیل (۱۳۹۹). تحلیل مضمون تشکیل و توسعه نیروی دریایی راهبردی در اندیشه دفاعی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) فصلنامه آموزش علوم دریایی، شماره ۲۱، ۱۳۸-۱۲۵.
۱۴. دانشگاه امام حسین (ع) (۱۳۷۸). اصول و قواعد اساسی رزم، تهران: انتشارات دانشگاه امام حسین (ع).
۱۵. دشتی، محمد (۱۳۹۴). «ترجمه نهج البلاغه»، چاپ چهارم، قم: موسسه فرهنگی تحقیقاتی امیرالمؤمنین (ع).
۱۶. درخشه، جلال؛ افتخاری، اصغر و ردادی، محسن (۱۳۹۴). تحلیل مضمونی اعتماد در اندیشه آیت‌الله خامنه‌ای، شماره ۲، صص ۵۳-۷۲ تهران: پژوهشکده علوم انسانی و مطالعات فرهنگ.
۱۷. رهیده، سلمان (۱۴۰۱) کادر گردان امام حسین (ع) در نبرد پدافندی چزابه.
۱۸. سمیعی، علی (۱۳۸۲). کارنامه توصیفی عملیات دفاع مقدس، تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس.
۱۹. شیروانی، علی (۱۳۹۱). ترجمه نهج البلاغه، قم: دفتر نشر معارف.
۲۰. صدری، مرتضی (۱۴۰۱). کادر گردان امام حسین (ع) در نبرد پدافندی چزابه.
۲۱. عابدی، علیرضا (۱۴۰۱). از فرماندهان گردان امام حسین (ع) در خط پدافندی چزابه.
۲۲. عابدی جعفری، تسلیمی؛ حسن، محمدسعید؛ فقیهی، ابوالحسن و شیخ‌زاده، محمد (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شمع مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده‌ها کیفی، فصلنامه اندیشه مدیریت راهبردی، شماره ۲۵، صص ۱۵۱-۱۹۸ تهران.
۲۳. عمید، حسن (۱۳۷۷). فرهنگ فارسی، چاپ یازدهم، تهران: چاپخانه سپهر.
۲۴. فیض‌الاسلام، سید علی‌نقی (۱۳۶۵ ه.ش). شرح نهج البلاغه، قم: انتشارات، فقیه.
۲۵. قاضی میرسعید، علیرضا؛ قرئوک‌زاده، حمیدرضا؛ ولیوند زمانی، حسین، جعفری سیداصغر و باقری، ابوالفضل (۱۳۹۵). تحلیل مضمون ساخت درونی قدرت نیروهای

- مسلح برای جنگ آینده از منظر فرماندهی کل قوا (مدظله‌العالی) تهران: فصلنامه مدیریت نظامی، سال هفدهم، شماره ۴، صص ۷۷-۱۰۰، تهران: دانشگاه افسری امام علی (ع) ارتش جمهوری اسلامی ایران.
۲۶. قدمی، احمد (۱۴۰۱). از فرماندهان گردان امام حسین (ع) در نبرد پدافندی چزابه.
۲۷. قمی، شیخ عباس (۱۳۸۴). مفاتیح‌الجنان، ترجمه الهی قمشه‌ای، قم: نشر محمد.
۲۸. مرنندی، مهدی (۱۳۸۳). جنگ و دفاع در اندیشه امام خمینی (ره)، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).
۲۹. مدنی، سید مصطفی (۱۴۰۱). گردان امام حسین (ع) در نبرد پدافندی چزابه.
۳۰. مکارم‌شیرازی، ناصر و همکاران (۱۳۹۰). پیام امیرالمؤمنین شرح جدیدی بر نهج‌البلاغه، قم: انتشارات علی‌ابن‌ابی‌طالب (ع).
۳۱. یوسفی، رسول و اکبری، بهرام (۱۳۹۶). تبیین بایسته‌های مدیران سیاسی مبتنی بر رهیافت مدیریت جهادی، فصلنامه علمی- پژوهشی مدیریت اسلامی، سال ۲۵، شماره ۲، صص ۶۵-۹۲، تهران: دانشگاه جامع امام‌حسین (ع).